

Presentació

AMADEU RECASENS I BRUNET

Director de l'Escola de Policia de Catalunya

7

Entre els dies 9 i 13 de juny de 1997 va tenir lloc a l'Escola de Policia un seminari dedicat al tema de les minories ètniques i la xenofòbia. Aquest seminari va significar una bona oportunitat perquè responsables polítics, membres de les forces de seguretat, científics socials i representants de les organitzacions no governamentals (ONG) compartissin les seves coneixences i debatessin sobre aquestes qüestions.

Simplement, per les expectatives que obre comptar amb un grup interdisciplinari i interinstitucional preocupat per determinar la connexió entre el fenomen de la confluència de cultures i les polítiques de seguretat, ja ens hauríem de felicitar, però crec que la qualitat de les aportacions que es van presentar i dels debats que van tenir lloc justifiquen àmpliament que dediquem el nostre dossier a aquest tema.

Possiblement, l'aspecte que va destacar més al llarg de les sessions de treball va ser la necessitat d'un tractament realista i sense apriorismes sobre aquesta qüestió. Per això, em sembla adequat reproduir a continuació les conclusions elaborades al final del seminari.

1. La complexitat del tema tractat fa que no es puguin ni s'hagin de donar respostes mecanicistes per solucionar les qüestions que envolten la presència d'una diversitat de cultures al nostre entorn. És evident que problematitzar aquesta confluència cultural té la conseqüència negativa de convertir en un factor de discriminació el fet d'identificar-se amb un determinat col·lectiu ètnic, especialment si és minoritari.
2. La confluència de persones que pertanyen a diferents àmbits culturals provoca la presència de diferents codis normatius, de diferents formes de regular la vida quotidiana. Aquesta situació pot implicar casos de conflictivitat o d'incompatibilitat de formes de comportament, però en cap cas aquesta

situació es pot definir com a patològica ni ha de ser interpretada com una manca de voluntat d'integració per part de la persona que arriba al nostre entorn cultural. Els factors socioeconòmics que incideixen en aquesta persona poden dificultar la pròpia comprensió de les pautes socials dominants a la societat d'acollida.

3. Les situacions conflictives derivades d'aquesta confluència de cultures no han de ser resoltes només amb la idea de tolerància. És important generar polítiques i pràctiques de comunicació cultural i d'igualtat de drets. No només es tracta de veure i acceptar la diferència de l'altre sinó de reconèixer en el subjecte diferent una persona portadora dels mateixos drets i llibertats que nosaltres, que es concreten molt especialment en els establerts i reconeguts a declaracions internacionals i textos constitucionals.
4. Una perspectiva realista ha de reconèixer les situacions de discriminació i de violència que es poden crear dins d'aquest procés de confluència de persones amb cultures diferents però també ha de ser conscient que moltes vegades no és la diferència cultural la que genera aquest problema sinó factors de caràcter socioeconòmic de gran complexitat. Les situacions de marginalitat, d'atur, de discriminació, etc., viscudes a la societat d'acollida afavoreixen l'aparició d'actituds racistes.
5. En aquesta línia, treballar contra les actituds racistes significa coordinar els programes interdepartamentals de les diverses administracions per tal de donar solucions de caràcter global a les problemàtiques subjacents. La política contra el racisme no és diferent, en aquest sentit, d'altres polítiques antidiscriminatòries.
6. L'actuació policial ha de tenir com a punt de referència irrenunciable la defensa dels drets i les llibertats que la Constitució garanteix a tots els éssers humans pel simple fet de ser-ho. Aquesta defensa de l'ordre constitucional implica que el professional de la policia ha de ser un operador jurídic que aplica objectivament la legislació vigent. Els conflictes derivats de l'esmentada confluència de codis culturals han de ser objecte d'un debat social i han de rebre també la resposta de les instàncies polítiques.
7. La policia ha de tenir un bon coneixement de la realitat cultural en què actua per tal d'evitar situacions de conflictivitat o per donar sortida als problemes de convivència que es poden produir. S'han d'obrir i mantenir vies de contacte amb els col·lectius d'immigrants, amb les associacions que els representen i amb els operadors jurídic i sectors del treball social més propers a les problemàtiques reals que pateixen aquests col·lectius.

8. Tot el que hem dit requereix un esforç formatiu adreçat als professionals de la policia. És necessari –i aquest era l'objectiu primordial d'aquest seminari– complementar els sentiments antixenòfobs i antiracistes amb arguments sòlids que permetin fer front a possibles plantejaments demagògics de racisme i xenofòbia. Hem de tenir present que per estar en disposició de treballar amb la diversitat des del punt de vista policial cal incrementar la formació ja existent. Aquesta formació, de caràcter interdisciplinari, no pot reduir-se a les formes de gestió policial de la conflictivitat racista o de l'activitat delictiva protagonitzada per estrangers. Ha de donar al policia eines que li permetin entendre una societat canviant que demana, cada cop més clarament, trobar solucions coordinades amb les altres instàncies implicades.

A banda dels articles que componen el dossier, completen aquest segon número de la nostra *Revista* una altra sèrie d'aportacions amb què pretenem continuar la línia anunciada en el primer número.

Per això, en relació amb el camp jurídic, Javier Barcelona fa una exposició en el seu article de molts aspectes interessants sobre el deure de secret dels membres de cossos i forces policials.

D'altra banda, Dominique Monjardet ens torna a presentar un treball en què fa una anàlisi sociològica de la professió policial.

Finalment, obrim una porta al coneixement dels models policials llatinoamericans amb l'aportació de Germán Silva sobre el cas de la policia a Colòmbia.

Així, per mi és una satisfacció presentar-los la continuïtat del projecte iniciat l'any passat; el suport que hem rebut d'institucions, professionals i estudiosos de la seguretat pública i la policia, ha estat el millor esperó que podíem tenir. Esperem mantenir-lo.